

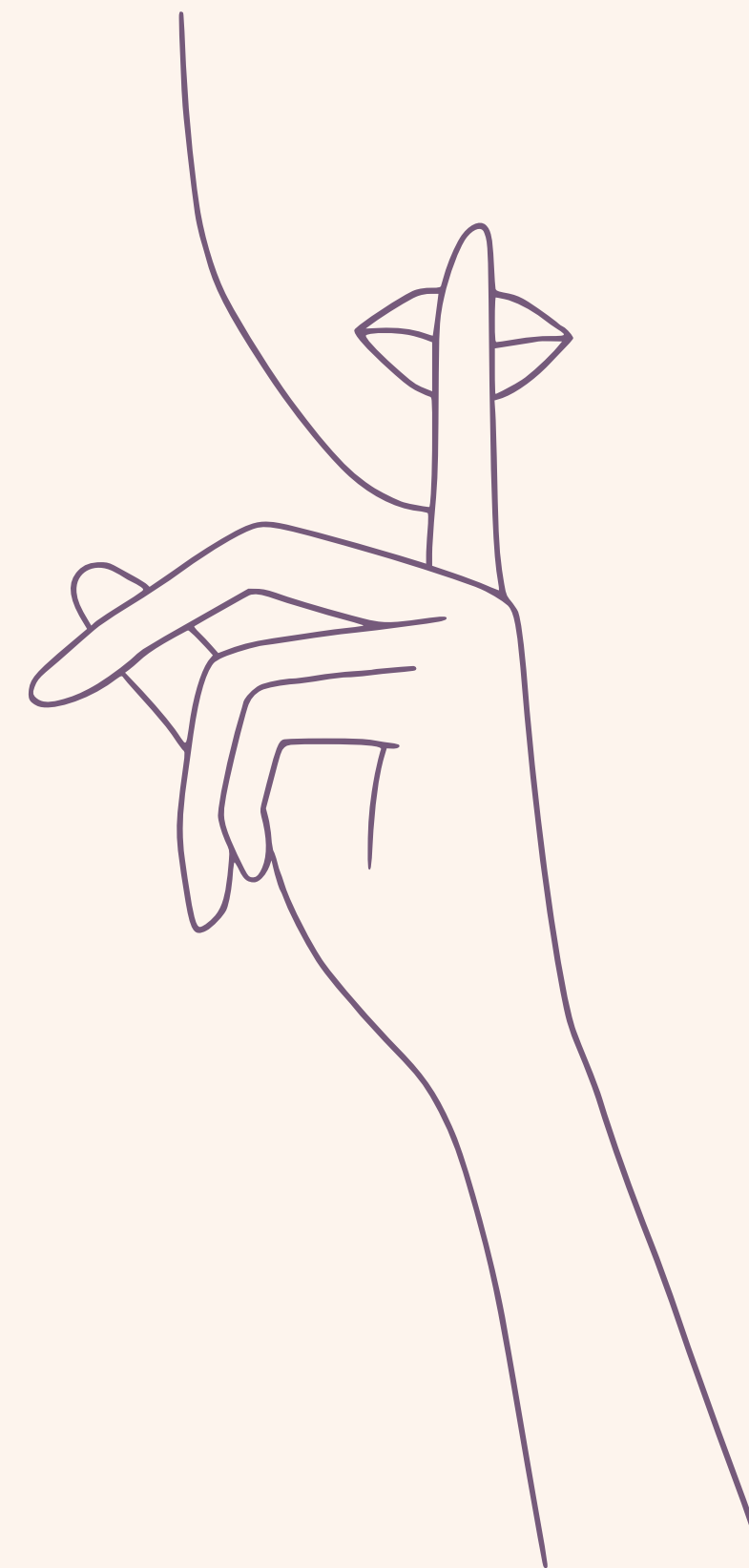
Складнопідрядне речення

План

1. Загальні поняття про складнопідрядні речення
 2. Принципи класифікації складнопідрядних речень
 3. Структурно-семантичні типи складнопідрядних речень
 4. Складнопідрядні речення нерозчленованої структури
5. Складнопідрядні речення розчленованої структури

Складне речення, що складається з двох або більше предикативних одиниць, які поєднані в єдине семантичне і граматичне ціле підрядним зв'язком за допомогою сполучників підрядності чи сполучних слів та інших граматичних засобів, називається складнопідрядним.

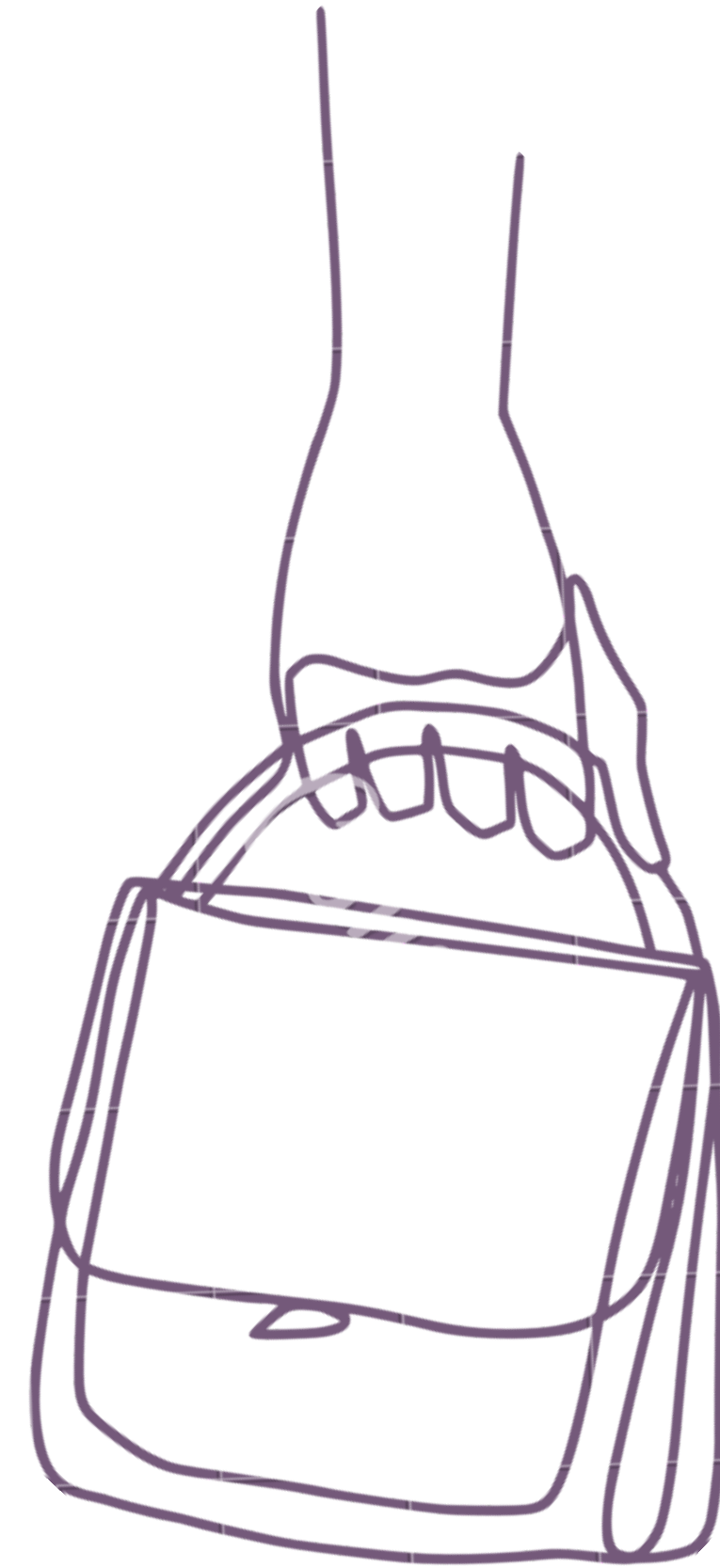

Основні засоби зв'язку між предикативними частинами складнопідрядних речень

- 1) сполучники підрядності, які належать до складу підрядної частини і поєднують її з головною частиною в одне ціле і водночас є її співвиразниками відношень, що існують між цими частинами :**
 - 2) сполучні слова, виражені переважно відносними займенниками і прислівниками займенникового походження (хто, що, який, чий, котрий, як, де, куди, звідки, чому та ін.):**
 - 3) співвідносні, або вказівні, слова, в ролі яких виступають вказівні займенники або прислівники займенникового походження**

Він став найбільшим фермером-свиноводом у Північних штатах. Щоб не стати жертвою вимог пакувальників м'яса, він купив контрольний пакет акцій сталеливарної компанії в Пітсбурзі. Щоб не стати жертвою постачальників вугілля, він купив контрольний пакет акцій у кількох шахтах. Щоб не стати жертвою кредиторів, він заснував банк (Курт Воннегут)

Усі відповідали, що чек дійсний (Курт Воннегут)
Якщо вас ніхто не любить, якщо вас усі забули, бережіть
здоровий глузд (Курт Воннегут)

Ці люди ніколи не хочуть говорити про те, що потрібно
вам (Курт Воннегут)

Одного разу робітники побачили його генеральську
форму, прибиту цвяхами до парадних дверей, немов то
була звірина шкура, прицвяхована на просушку до
дверей клуні (Курт Воннегут)

Не було жодної причини, яка б завадила Стюартові
міцно спати, оскільки його інтереси представляла та
сама юридична фірма, яка представляла й інтереси
сенатора Роузвотера (Курт Воннегут)

Принципи класифікації:

- 1) логіко-граматичний;
- 2) формально-граматичний;
- 3) структурно-семантичний

За будовою серед складнопідрядних речень розрізняють два основні структурно-семантичні типи:

- 1) речення нерозчленованої структури;
- 2) речення розчленованої структури.

До складнопідрядних речень нерозчленованої структури належать:

- 1) складнопідрядні речення з підрядними присубстантивно-атрибутивними (у шкільній практиці їх називають означально-приіменникові);
- 2) займенниково-співвідносні (у шкільній практиці — означально-займенникові);
- 3) з'ясувальні.

До складнопідрядних речень розчленованої структури належать речення з підрядними часу, умови, причини, мети, місця, наслідковими, допустовими, порівняльними, а також складнопідрядні речення з підрядними супровідними.

Складнопідрядні речення з підрядними присубстантивно-атрибутивними

Присубстантивно-атрибутивними називаються такі складнопідрядні речення нерозчленованої структури, в яких підрядна частина, відповідаючи на питання який? яка? яке?, стосується іменника чи субстантивованого слова, що входить до складу головної частини і означає його.

Між подвійними сходами, що вели на другий поверх, колись стояв величезний акваріум, в якому плескалися золоті краснопері риби

Люблю я дуже ті дні, коли дома у нас збиралися гості

Складнопідрядні речення з підрядними займенниково-співвідносними

Займенниково-співвідносними називаються такі складнопідрядні речення нерозчленованої структури, в яких підрядна частина стосується співвідносного (вказівного) слова головної, розкриваючи і пояснюючи його значення

Піти туди, куди серце кличе й обов'язок

*Хто сіє хліб, хто ставить дім, хто створює поему, той буде предком
дорогим нащадкові своєму*

Складнопідрядні речення з підрядними з'ясувальними

З'ясувальними називаються такі складнопідрядні речення нерозчленованої структури, в яких головна частина відзначається семантичною і структурною неповнотою, а підрядна, розкриваючи зміст певного слова головної частини, компенсує цю неповноту.

Було видно було чути, як реве ревучий

Я все надіявся, що ви таки надумаєтеся і зважитесь приїхати до нас

Складнопідрядні речення з підрядними часу — це складнопідрядні речення розчленованої структури, підрядні частини яких вказують на час або період тривання дії головної частини.

Складнопідрядні речення з підрядними умови — це складнопідрядні речення розчленованої структури, підрядна частина яких виражає реальну чи ірреальну (можливу, припустиму) умову, за якої відбувається чи могла б відбутися дія головної предикативної частини.

Складнопідрядні речення з підрядними мети — це такі складнопідрядні речення розчленованої структури, підрядні частини яких означають мету дії головної частини

Складнопідрядні речення з підрядними причини — це складнопідрядні речення розчленованої структури, в яких підрядна частина розкриває причину, що викликає дію головної частини, або дає обґрунтування причини того, про що говориться у головній частині

Складнопідрядні речення з підрядними місця — це складнопідрядні речення розчленованої структури, підрядні частини яких вказують на місце чи напрямок дії головної частини

Порівняльними називаються такі складнопідрядні речення розчленованої структури, підрядна частина яких, поєднуючись із головною за допомогою порівняльних сполучників як, мов, немов, наче, неначе, ніби та ін., пояснює її шляхом порівняння

Складнопідрядні речення допустові — це такі складнопідрядні речення розчленованої структури, підрядна частина яких, поєднуючись із головною за допомогою допустових сполучників, означає умову, всупереч якій відбувається дія головної частини

Наслідкове складнопідрядне речення — це таке складнопідрядне речення розчленованої структури, підрядна частина якого означає результат дії головної або наслідок, що логічно впливає із змісту всієї головної частини.

Складнопідрядні речення супровідні, або приєднувальні, — це такі складнопідрядні речення розчленованої структури, підрядна частина яких, приєднуючись до головної за допомогою сполучних слів, містить у собі додаткове повідомлення з приводу висловленого у головній

Хилилися густі лози, звідки вітер віє (Народна творчість)

І складаються строфи-куплети, коли серце болить і плаче (С. Пушик).

Скільки зір у високім небі, стільки співів у серці моїм (В. Сосюра).

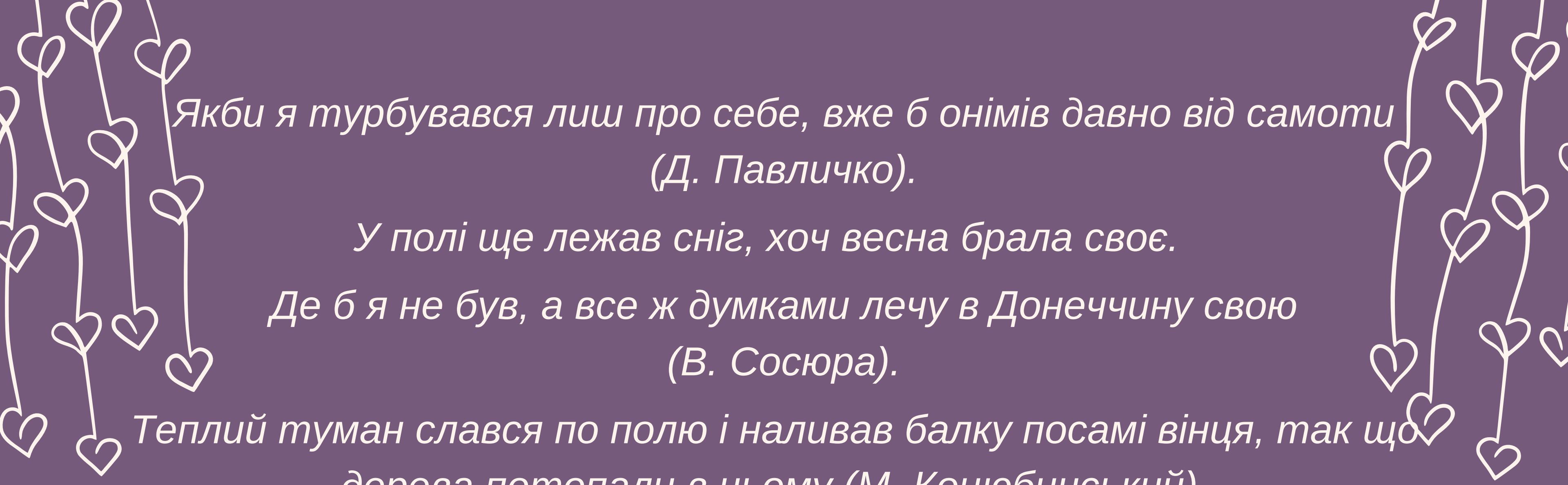
Вона засоромилась вся, аж сльози заблищали на очах (М. Коцюбинський).

*Вогонь то здіймався, то падав, наче дихали груди (М. Коцюбинський).
Видно, хоч голки збирай (М. Старицький).*

*На хвилину залягла тиша і натяглася, наче струна
(М. Коцюбинський).*

*Я для пісні вікно розчинив, щоб вона залила мою душу весною
(В. Сосюра).*

*Якби я турбувався лиш про себе, вже б онімів давно від самоти
(Д. Павличко).*

У полі ще лежав сніг, хоч весна брала своє.

*Де б я не був, а все ж думками лечу в Донеччину свою
(В. Сосюра).*

*Теплий туман слався по полю і наливав балку посамі вінця, так що
дерева потопали в ньому (М. Коцюбинський).*

У кімнаті стало темно, так що довелося увімкнути світло

Щоб рибу з'їсти, треба в воду лізти (Народна творчість).

Дякую за увагу!

ПИТАННЯ?

